

LEOPOLD GRZYBOWSKI

ur. 1929; Tyszowce

Miejsce i czas wydarzeń	Tyszowce, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Tyszowce, Frankfurt, II wojna światowa, okres powojenny, Żydzi, Kazik Brandelski, ukrywanie się, historie Żydów

Historie Żydów z okresu okupacji

Był taki Brandelski Kazik, Żyd. Po wyzwoleniu handlował końmi. Pyta mnie kiedyś, mówi, że słyszał, że był tu taki fotograf, co robił zdjęcia żandarmów. Był u nas taki pan Mączka, amator fotograf, miał dużo tych zdjęć. To ja go tam skierowałem do niego i on kupił te zdjęcia. Okazało się, że tego Brandelskiego ojciec był kupcem koni, ale do dworów, znaczy to był większy kupiec. Ten Brandelski się przechował tu w Tuczapach, we dworze. Chociaż ten dziedzic Chrzanowski był bankrutem i [wszystko] przejął bank. To był tzw. Liegenschaft, gospodarzyli w tym Niemcy z Poznania, jednym słowem Brandelski się tu przechował. Natomiast jego siostra została zaproszona na wakacje w sierpniu 1939 roku przez ciotkę, ojca siostrę, i była w Stanach Zjednoczonych. Jak wojna wybuchła, to ona tam została. Natomiast ciotka miała we Frankfurcie nad Menem zakłady dziewiarskie – jeszcze przed wojną, nim Hitler wszedł na tron. Jednym słowem ta siostra wycofała się do Stanów i przeżyła. A tu narzeczony tej dziewczyny – oni się bardzo młodo zaręczali wśród Żydów, nawet miał kilkanaście lat chłopczyk i już się dorabiali, już byli zaręczeni, i z czasem się pobierali – ten Żyd, też koniarz, był sprytny, zrobił sobie kennkartę polską i na ochotnika pojechał do Niemiec, do pracy, na roboty. Został wyzwolony przez Amerykanów, znalazł się w Niemczech we Frankfurcie, a ta ciotka też już wróciła razem z tą swoją bratanicą, przejęła te zakłady i one już tam gospodarzyły. On tam się z nimi spotkał. Spotkał też tego Schulza we Frankfurcie nad Menem, oskarżył go i go aresztowali. Do sądu do Tomaszowa przyszedł akt oskarżenia. Czytałem, jak on tam oskarża, gdzie co robił, kogo zabił – wymieniał po nazwisku. Niektórzy tyszowiaczy jeździli i zeznawali w sądzie w Tomaszowie na jego temat.

Data i miejsce nagrania	2009-03-06, Tyszowce
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Elżbieta Zasempa
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"